

Morgonbris

Majnummer

N:r 5.

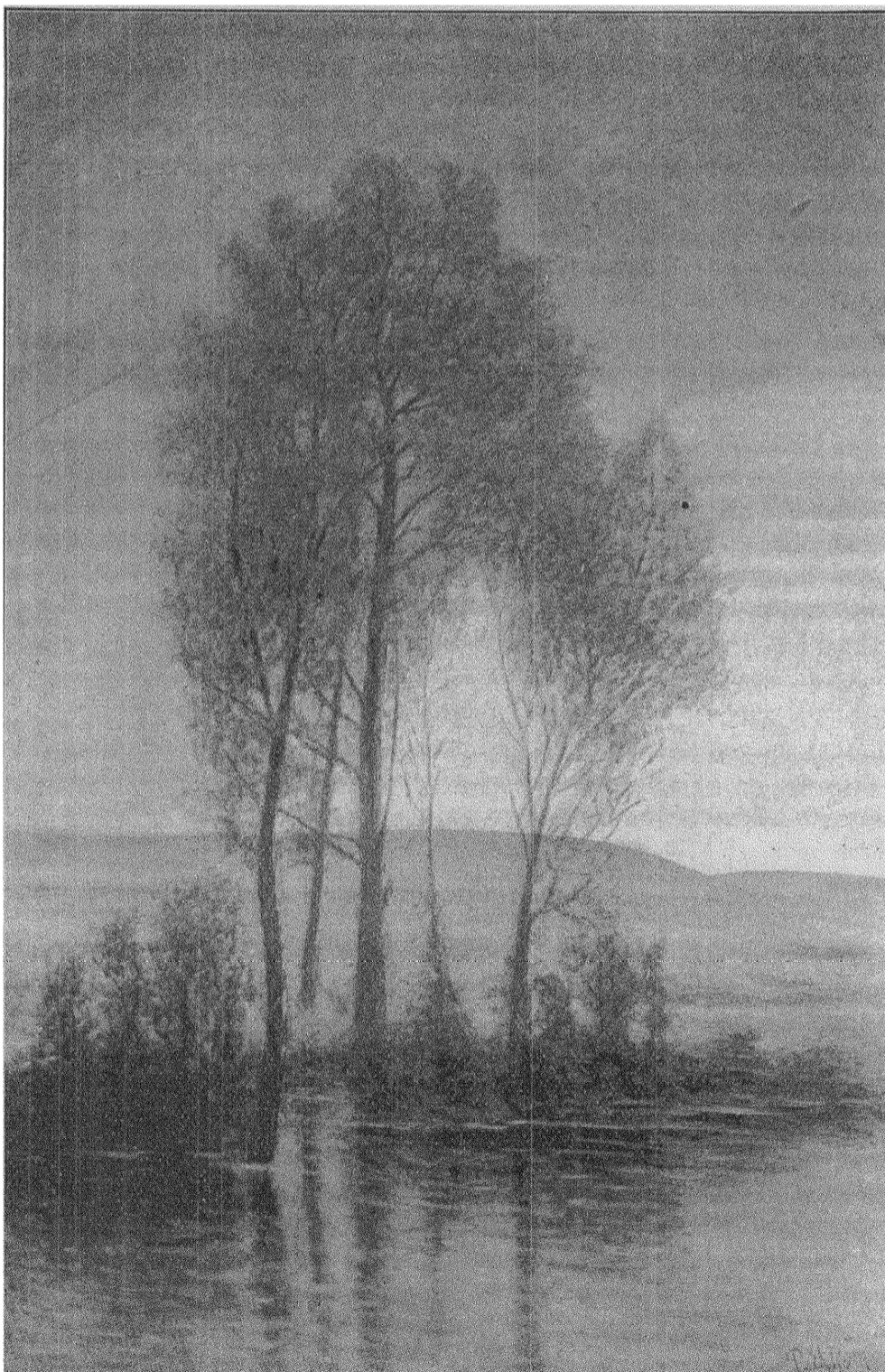
(Utgives av styrelsen för Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.)

1920

Den heliga elden.

För Morgonbris av professor *Knut Kjellberg*.

Från det gamla Grekland ha vi sagan om Prometheus, en av titanerna, som stal elden från himlen och lyckliggjorde människorna med denna underbara, härliga gåva. Tillföre var elden gudarnas uteslutande privilegium: i solen som bringade ljus och värme, i blixten, som antände och dödade, uppenbarade sig makter och krafter, som människan avundsjukt åträdde. Och så lyckades hon en dag att — för första gången — själv göra upp eld; säkerligen blev hon överraskad och visste väl knappast hur det hade tillgått, men ihärdiga, upprepade om också planlösa försök ledde henne fram till målet: att var och när hon ville kunna framkalla detta himmelska element, det fjärde och högsta i serien jord, vatten, luft, eld. När dessa fyra framträdde såsom urännen för den grekiska iakttagelsen, visade sig jord sjunka i vatten, vat-

Per Ekström: LANDSKAP.

ten — såsom regndroppar — sjunka i luften, men elden steg med sina flammande lågor uppåt genom luften och visade därmed hän på sitt höga, himmelska ursprung. Och i framkallandet av elden hade människan åtminstone på en mycket viktig punkt blivit gudarnas like.

Ja, även från modern naturvetenskaplig utvecklingssynpunkt måste erkännas, att den första människan var den levande varelse, som tillverkade det första redskapet, verktyget, husgerådet, och som först gjorde upp eld. Då rycktes den första tändande gnistan från den majestätiskt oätkomliga solen till att tjäna mänskliga önskningar och syften, då skedde den första erövringen från naturkrafternas outtömliga rike, en erövring, som efter tusen seklers förlopp skulle följas av det snabba segertåg, vars resultat den nutida människan möter i det komplicerade ma-

skineri, där ångan, vattenkraften och elektriciteten äro hennes önskningsars underdåniga tjänare.

Men trots alla upptäckter och uppfinningar behöva vi elden för tusen växlande ändamål för att icke tala om den glädje dess sprakande och fladdrande lågor bereda oss, när den tänts på härden. Dock — vi måste skydda oss, att lågan icke växer ut till en förhärjande makt, därför kringgärda vi den med stenmurar, därför bevaka vi den, därför måste vi hålla släckningsapparater i beredskap. Och kommer likväl olyckan, våldelden, eldsvådan, så äger nutiden i brandförsäkringsväsendet en säkerhet för att det förhärjande och ödelagda kan och skall återupbyggas.

Den inre elden, själens glöd, hjärtats värme, den heliga elden är ett fåtal människors andliga egendom, och ändå är intet så nödvändigt för hela mänsklighetens utveckling som just de heliga flammorna hos dem, vilka såsom banbrytare, föregångsmän, vägvisare, profeter, martyrer, kättare under släktets vandring visa hän mot upphöjda, ideella mål och i andras sjäsliv tända nya eldar eller komma de sparsamma glöden, som täckts av vardagslivets aska, att på nytt slå ut i full låga.

"Pingst-undret" kan och måste förnyas över ett och annat släktled: den heliga elden måste åter och åter erövras och anammas — dess utslocknande betyder släktets andliga stillastående, undergång och död mitt uppe i nutidens överflöd på teknisk fulländning och på samhällliga (mer eller mindre hoppingivande) omstörtningar och nydaningar.

Den mänskliga tanken är gnistan, buren av det talade eller skrivna ordet; bränslet är det mänskliga känslolivet, och den värme, som alstras av förbränningen, blir drivkraft — och den enda drivkraften — till handlingen, till handlingen i stort och smått, till handlingen på gott och på ont.

"På ont" — ja, även den sjäsliga elden kan från att flamma, lysa och värma och sprida välgörande strålar bli till en förhärjande brand. Näväl, en sådan brand kan luttra, stärka och förädla, men brandanstiftarna påtaga sig ett väldigt ansvar, då — alla exakta vetenskaper till trots — ingen kan ens närmelsevis beräkna de framtida verkningarna: om de komma att utvisa vinst eller förlust, eller om den eventuella

vinsten ens kommer att uppväga de oerhörda förluster, vilkas inträffande väl ingen torde betvivla.

Tänk, om krigets och revolutionernas förhärjande brand tillika utgjorde en luttringens eld, som renade mänskligheten från det underhaltiga, det mindervärdiga, det dödsmärkta inom den samma och läte det i alla avseenden bäst utrustade genomgå den fruktansvärda krisen med stärkta krafter och med ökade möjligheter till främjandet av ett bättre, starkare, ädlare och därför lyckligare släkte. Men — finnes det verkliga garantier för att krig och revolutioner ens i vår "upplysta" tid innebära den "survival of the fittest", kvarlevandet av de bäst utrustade i kampen för tillvaron, varom Darwin talade, när det gällde en mängd företeelser och särskilt utvecklingen inom djur- och växtlivet? Är det icke tvärtom så, att just de i viss mening bäst utrustade, de ädlaste och mest självförgätna just av den heliga elden drivas fram till de mest riskfyllda platserna och där offras?

Bland mängden av själviska, usla, ja, nedriga tendenser och drifter finnas i alla mänskliga strider och säkert på bägge sidor om stridslinjen självförgätna, självupppoffrande, ädelt storslagna individer, som hänförda av det de anse rätt, fullt medvetna om kampens mening och brinnande av helig eld kämpa med i en av starka men föga målmedvetna lidelser besjälad massa.

Men — här i vårt land pågår för närvarande ingen sådan kamp, om också en mängd unga män och kvinnor synas längta efter det vulkaniska utbrottet av de mänskliga lidelser, som för närvarande slumra, men som av olika anledningar plötsligt kunna väckas för att härja och förstöra det, som seklers kulturarbete åstadkommit, i hopp att ur ödeläggelsen och ruinerna skall uppblomma en ny, härligare och bärkraftigare kultur för dem, som då tilläventyrs leva kvar och för deras efterkommande.

Emellertid — när vi alltså för närvarande leva i fred — låt vara att luften är full av spänning och laddad med "krigsorsaker" — borde vi icke då tänka på att även i vardagslivet och stillheten göra mer än hittills för att bevara den heliga elden, hänförelsens eld inom oss, allt under det vi utföra vår dagliga gärning, som nu en gång måste utföras och fullföljas. Eller ha

vi verkligen genom världshändelserna (och biograferna) blivit så sensationslystna, att den dagliga gärningen, det stilla verket, det tysta arbetet blivit något för de flesta osympatiskt, ja, mindervärdigt och t. o. m. föraktligt.

Näväl, låt oss då intensivt arbeta på att vid sidan av de strävanden, som avse vidmakthållandet av den heliga elden även under den vardagliga tillvaron, alstra och främja den trofasta uthålligheten, som i längden är den enda fullt pålitliga faktorn i utvecklingsarbetet. Lätt, stundom allt för lätt, väckes den häftigt uppflammande hänförelsen; och väl är det, att sådana hänförda stunder, om också endast av ögonblicks varaktighet, skänkas åt individer och folk såsom lyftande upplevelser, men vid sidan därav måste det söga, ihärdiga vardagsarbetet på allt sätt fortgå och främjas, allt under det att den heliga eldens aldrig slocknande låga ger drivkraft åt varje strävan, varje företag, varje handling.

Var och en, som inom sig bär den heliga elden, måste genomgå tider av intensivt, inre lidande på grund av hans ostillbara längtan efter idealens förverkligande. Men dessa tider bidraga också att göra det inre livet djupare och rikare. Ju rikare liv dess större risker, men hellre det än andlig fattigdom. Och idealen få icke dödas, därför att de icke kunnat förverkligas.

Giordano Bruno, som såsom andlig revolutionär vid 52 års ålder slutade sitt liv på det brinnande kättarbålet, den 1 februari år 1600, skrev en gång följande ord: "Även om det avsedda målet icke nås, även om själen förbrännes genom den våldsamma längtan dit, så är det lyckligt för den, att en ädel eld är tänd i den."

Från våra 50-åringar.

Ett hjärtevarmt tack till alla kvinnoklubbar, styrelsekamrater, vänner och meningsfränder för all vänlig hågkomst och för alla vackra minnesgåvor på våra 50-årsdagar.

Eder

AGDA ÖSTLUND och ANNA LINDHAGEN.

Opinionsyttring bland arbetarekvinnorna för förslaget till ny giftermålsbalk.

Bland alla de olika meningar, som givit sig tillkänna om den nya äktenskapslagen, torde även arbetarekvinnornas vara av stor betydelse. På de omkring 75 olika platser i landet, där förslaget diskuterats, ha kvinnorna uttalat sin tillfredsställelse, för att inte säga glädje, över detsamma. Från flera håll har med resolutionsuttalandet, som sänts till kvinnoförbundets styrelse, följt skrivelse, där de ytterligare förklarat sin mening och har moderns rätt till medbestämmande om barnets framtid väckt särskild anslutning.

Följande resolution har antagits på nedanstående platser, där soc.-dem. kvinnoorganisationer utlyst möten för frågans behandling:

Kvinnor, samlade till möte, uttala med anledning av den förestående riksdagsbehandlingen av förslagen till ny giftermålsbalk och till lag om barn i äktenskap sin fulla anslutning till dessa lagförslag.

Vi uppskatta i dessa förslag särskilt

att hustrun erhåller en med mannen fullt sidoordnad ställning samt ökade möjligheter att verka för hemmets och barnens bästa;

att hustruns arbete i hemmet av lagen tydligt erkännes vara ett bidrag till familjens försörjning;

att familjens och hemmets trygghet värnas genom möjlighet till åtgärder mot försumliga familjeförsörjare och genom krav på båda makarnas samtycke till förfogande över hemmets bohus; samt

att lagen i flera avseenden skänker stöd åt dem — exempelvis övergivna hustrur och åt barn till pliktförgätna föräldrar — som hittills intagit en svag och oskyddad ställning i samhället.

De kvinnoklubbar, vilka antagit resolutionen, äro följande:

Essviks, Fagersta, Falkenbergs, Faluns, Forsa, Halmstads, Hässelby, Hudiksvalls, Huskvarna, Hälsingborgs, Hässleholms, Höganäs, Jönköpings, Karlshamn, Karlskoga, Karlskrona, Karlstads, Katrineholms, Klippans, Kristianstads, Landskrona, Lesjöfors, Ljungby, Lottefors, Ludvika, Lysekils, Matfors, Motala, Munkfors, Nacka, Norrköpings, Norrtälje, Nyköpings, Nynäshamns, Oxelösunds, Ronneby, Sandvikens, Simrishamns, Sjöbo, Skattkärrs, Smedjebackens, Spånga, Stockholms Allm., Gamla Stadens, Södra, Vasastadens, Solna, Storviks, Storfors, Sundswalls, Surahammars, Svartviks, Säffle, Söderhamns, Söråkers, Timrå, Torshälla, Trälleborgs, Tomelilla, Trollhättans, Varbergs, Vii, Ystads, Åhus, Örebro samt Sv. Bryggeriarbetareförbundets avd. 15 (kvinnliga i Stockholm).

Vid ett stort opinionsmöte i Stockholm den 9 april, anordnat av 22 olika kvinnoorganisationer, deltog som inbjudare även socialdemokratiska kvinnornas förbundsstyrelse, Stockholms allmänna kvinnoklubb och socialdemokratiska kvinnornas samorganisation. Vår talare vid detta möte var förbundets ordf., fru Signe Wessman.

Riksdagen har den 17 april, med stor majoritet i båda kamrarna, beslutat upphöja regeringens förslag till lag.

Studiecirkelarnas bokinköp.

Det är synnerligen fördelaktigt för studiecirkelarna att verkställa sina bokrekvisitioner redan nu på våren. Därigenom kunna cirkelarna vara säkra på att få sina böcker i god tid före arbetets återupptagande på hösten. Under det gångna arbetsåret ha stora olägenheter uppstått i avseende å bokanskaffningen, dels på grund av att de flesta cirkelns inkommit med sina bokrekvisitioner så långt fram på hösten, dels på grund av den stora tillväxten av nya cirkelns. Icke mindre än 300 nya studiecirkelns ha nämligen bildats inom

A. B. F. i vinter och de flesta av dessa ha gjort bokinköp. Man kan förstå, att det blir en kännbar påfrestning för bokförmedlingen med en dylik tillströmning och cirkelarna därför ha också i vinter fått vänta ovanligt länge på sina böcker.

Vidare är det även i ett annat avseende förmånligt att rekvirera så tidigt som möjligt. A. B. F:s anslag till cirkelarna är nämligen begränsat och när detta anslag är förbrukat få de därefter kommande cirkelarna endast böcker för sina egna tillskott. Alltså är det ur flera synpunkter fördelaktigt att rekvirera redan nu!

Obligatorisk fortsättnings-skola i England.

Under kriget blev spörsmålet om utvidgad undervisning för den engelska ungdomen upptaget till behandling med resultat att en ny uppfattning (kallad Fisherlagen efter sin upphovsman) kom till år 1918. Enligt denna lag kommer från och med hösten 1918 obligatorisk undervisning att införas för ungdom mellan 14 och 18 år.

Det torde vara överflödigt att påpeka vilken stor betydelse denna lag kommer att få för framtidens England. Hittills har ungdomen lämnat skolorna vid fyllda fjorton år, ofta nog med den bestämda föresatsen att aldrig mer finna sig i det tvång, som varje undervisning måste medföra. Under de dyrbara ungdomsåren mellan 14 och 18 glömmes därför en god del av det inlärd, så att det blir nödvändigt att senare lägga en ny grundval, när livet självt tvingar den unge mannen eller kvinnan till vidare utbildning. Det är detta, som den nya lagen vill råda bot på. Den vill både höja den allmänna bildningsnivån och öka ungdomens fackutbildning samt därigenom effektiviteten i hela landets arbete.

Varje år nå cirka 750,000 barn fram till 14-årsåldern, och av dessa beräknas över 600,000 komma att ta del av den obligatoriska fortsättningsundervisningen. Frågorna om anskaffande av nödiga lokaler och utbildning av erforderlig lärarepersonal för en så stor mängd elever äro under övervägande. Av stor betydelse är arbetsgivarnas hållning. Man berövar ju dessa en betydande arbetskraft genom att lägga beslag på ungdomen under åtta timmar varje vecka under 40 av årets veckor. Det har emellertid visat sig, att arbetsgivarna äro ytterst villiga att underlätta ungdomens utbildning. De mena med fog, att det ligger i deras eget intresse. Det engelska industriförbundet, den tongivande sammanslutningen inom engelsk industri, har tillsatt en kommitté för att ta i övervägande på vilket sätt Englands fabrikanter bäst kunna hjälpa staten att genomföra planen.

Kommittén anser att de årliga utgifterna, som den obligatoriska fortsättningsundervisningen drar med sig, komma att uppgå till 360 miljoner kr. Samtidigt drar den med sig en förlust för ungdomen genom minskad arbetsförtjänst. Detta är det emellertid arbetsgivarens sak att täcka. Kommittén anbefaller dessutom att undervisningen må äga rum två gånger i veckan (varje gång en halv dag) och att den under de sista två åren skall inriktas på att utbilda eleven för hans speciella fack. Vidare bör industrin utdela stipendier och friplatser till duktiga elever samt låta gottgörelsen för förlorad arbetsförtjänst vara beroende av elevens flit och uppförande.

Den nya bokförteckningen, som i dagarna utkommit, är därvid till god hjälp. Den kan av de nya cirkelarna erhållas från centralbyrån, Brunnsvik, Sörvik, för kr. 1:50 (pris annars kr. 2:75) och av de gamla cirkelarna för kr. 2:—.

Indiens budskap till Japan.

Av Robindranath Tagore.

(Översättning för Morgonbris av
Ada Rosengren.)

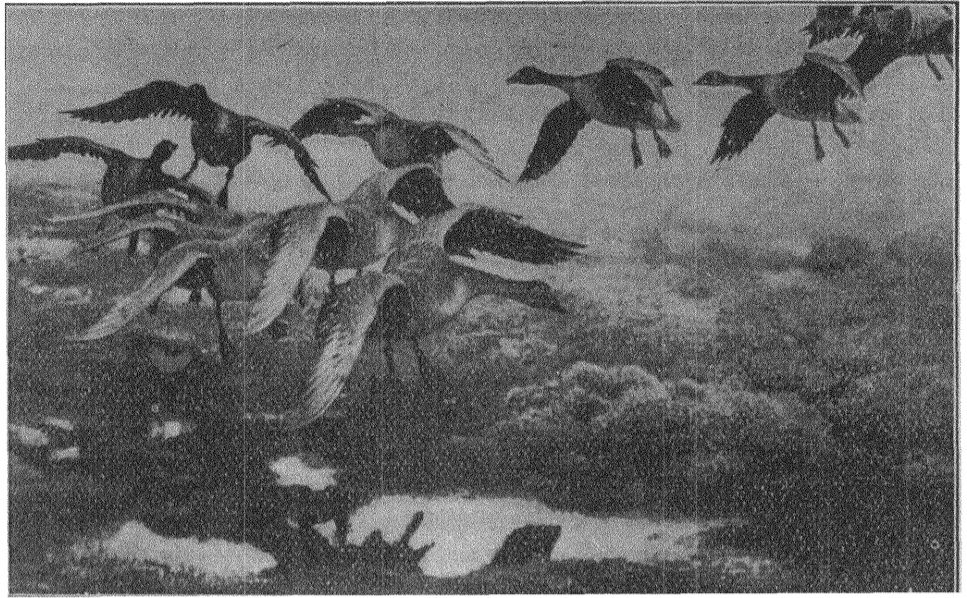
När allt förblev orörligt i Asien och när vi suggererade oss att tro, att det aldrig under några omständigheter skulle bli annorlunda, då vaknade Japan ur sina drömmar, och lämnade århundraden av överksamhet bakom sig och upphann det den moderna utvecklingen, där denna då befann sig.

En morgon träffades hela världen av den överraskningen, att Japan på en enda natt hade brutit ned sin mur av uråldriga vanor, och nu trädde fram i triumf. Japan, det gamla österlandets barn, har utan tvekan krävt sin andel av alla den moderna tidens skänker. Detta exempel har givit det övriga Asien mod. Japan har lärt oss, att vi måste lära oss lösen för det sekel, i vilket vi leva, ty vi måste kunna svara tidens vaktpost, om vi vilja undgå tillintetgörelsen.

Japan har infört västerlandets yttre former, men ej dess ande. Japan kan icke förlora sig självt och helt gå upp i den "vetenskaplighet", som är typisk för västerlandet, eller förvandla sig till en banal eftersägare. Det har sin egen själ, och inga materiella hänsyn kunna någonsin hindra det att vara denna trogen.

För en man, vilken liksom jag tillhör österlandet, måste de problem, inför vilka Japan nu ställes, och det sätt, varpå de lösas, bli föremål för ett utomordentligt intresse. Hela världen väntar att få veta, huru denna stora nation i öster skall handla under de förhållanden, i vilka den nu blivit försatt, och inför de fordringar, som den moderna tiden nu ställer på den. Om det vore fråga om att blott och bart efterhärma västerlandet, då skulle de stora förhoppningar, som Japan uppväckt ej bli uppfyllda ty det finns allvarliga problem, som den västerländska kulturen uppställt inför världen och på vilka den ännu ej givit något fullgiltigt svar. Konflikterna mellan individen och staten, arbetet och kapitalet, mannen och kvinnan, konflikterna mellan det materiella förvärvsbegäret och det andliga livet, mellan den egoism, som nationerna satt i system, och mänsklighetens mest upphöjda ideal; konflikterna mellan allt det osköna och snedvridna, som är oskiljaktigt från affärslivets och statens väldiga organisationer, och människans naturliga instinkt, som ropar efter enkelhet, skönhet och tillräcklig fritid — alla dessa problem måste finna sin harmoniska lösning; men huru? Det kan man ännu ej skönja.

Ni kunna icke, japaner, med lätt hjärta mottaga den moderna civilisationen, om ni inbilla eder, att alla dess syften, dess metoder, dess struktur, äro oupplösligt förenade därmed... Ni ha på ert eget sätt löst de mänskliga problemen, ni ha en egen livsfilosofi, en egen levnadskonst... Av alla länder i Asien är du, Japan, det enda, som äger frihet att enligt din begåvning och dina behov betjäna dig av det västerländska materialet. Du är lyckligtvis icke bunden av en främmande makt; men därför är också ditt ansvar så mycket större. Genom din stämma skall Asien

Bruno Liljefors: VILDGÄSS.

en gång svara på de frågor, som skola ställas till oss asiater inför mänsklighetens domstol. På din jord kunna experimenten utföras, och tack vare dem skall österlandet förändra den moderna kulturens utseende och ingjuta liv i den, där den endast är mekanisk, och eftersom österlandet mindre strävar efter makt och framgång än efter sanningens och skönhetens harmoniska tillväxt, så skall det ersätta kall utilitarism med mänsklig känsla.

Indien är ett alltför vidsträckt land, och där bo alltför många olika raser. En mängd nationaliteter äro hopträngda inom ett enda geografiskt område. Det är en fullkomlig motsats till vad som är förhållandet i Europa, vilket i själva verket är en nation, delad i flera stater. I Amerika och i Australien har Europa förenklat problemet genom att utrota nästan alla inhemska folk. Till och med nu visar denna utrotningsdrift sina klor, fast på ett annat sätt, i Kalifornien, i Kanada och Australien, i det att de främmande folken på det mest ogästvänliga sätt förjagas av dem, vilka själva äro främlingar i det land, som de taga i besittning. Den politiska civilisationen, som har vuxit ur Europas jord och spritt sig över hela jorden som ett alltför fruktbart ogräs, är grundad på exklusiviteten. Den söker att noggrant stänga in alla främlingar i ett hörn eller att utrota dem. Den är kannibalisk till sina syften; den hämtar sin näring hos andra folk och söker att nppsluka hela deras framtid. Den europeiska kulturen bär på en ständig fruktan för dessa raser ännu när de stå på undergångens brant; till och med då anar den i dem en fara; därför vill den kväva alla tecken till storhet, som tyckas överstiga dess egen nivå, i det den tvingar svagare raser att evigt förbli i sin svaghet.

Innan den politiska civilisationen uppnådde sin nuvarande maktställning och spärrade upp sitt gap för att uppsluka väldiga kontinenter, ha vi haft krig och plundringar, monarkiers fall och allt det elände, som följer därav, men aldrig ha vi bevittnat ett sådant skådespel som det nu pågående, ett skådespel uppfyllt av ett så förfärande och så omätligt förvärvsbegär, varvid nationer exploateras i stor skala av andra nationer, aldrig så kolossala verktyg för att söndersmula jorden; aldrig har världen sett lössläppta sådana med näbbar

och klor avundsjukt kämpande makter, som de vilka nu söka att sönderslita varandra. Det är en vetenskaplig civilisation, som nu råder, och icke en mänsklig. Den är mäktig därför, att den koncentrerar alla sina krafter mot ett enda mål, liksom en girig, som förökar sin förmögenhet till pris av sin själs salighet. Den förräder sin tro, den lägger utan blygsel ut sina nät av lögn, den reser i sina tempel väldiga avgudabilder åt vinningen och yvs över de dyrbara ceremonierna i sin kult; detta kallar den patriotism. Vi förutsäga utan tvekan att detta icke kan fortvara. Ty det finns i denna värld en moralisk lag, som har sin tillämpning både på individer och samhällen. Ni kunna icke fortsätta att våldföra er på denna lag i er nations namn, allt under det att ni som individer draga nytta av dess fördelar. Det faktum, att det moraliska idealet är allmänt undergrävt, påverkar långsamt varje samhällsmedlem och alstrar så småningom slapphet och cynisk misstro till allt, som är heligt i människonaturen, vilket är ett verkligt degenerationstecken. Man får icke glömma, att den politiska civilisation, detta utslag av patriotisk och nationell tro, ej ännu utsatts för något långvarigt prov... Men att återuppbygga ruinerna av dessa maktens "skyskrapor", spillrorna av vinningens tempel, därtill är ingen makt i stånd, ty dessa byggnader voro icke gjorda för livet utan mot livet, de voro resterna av det mänskliga trots, som krossats mot den Evige:

Österlandet i vars sköte rymmas sekler av vila i sol och under stjärnornas tystnad, kan tåligen vänta, till dess västerlandet, som jagar efter det närliggande, tappar andan och stannar. Österlandet vet, att det icke kan dö och att det ännu många gånger skall framträda i mänsklighetens historia, bringande sitt livselixir. Det jäktande Europa, som ivrigt sysslar med sina affärer, kastar från sitt vagnfönster en föraktfull blick på skördearbetaren, som arbetar på fältet och ser i honom blott den ohjälpligt långsamme och försenade. Men jäktet når sin gräns, affärerna förlora sin betydelse och det hungrande hjärtat ropar efter näring, ända tills det återkommer till den senfärdige arbetaren, som bärgar sin säd i solen. Ty om affärskontoret ej kan vänta, och ej heller inköp och försäljning eller törsten efter

"Stadsfullmäktige-gruppens studiecirkel."

På ett par platser i landet ha de socialdemokratiska stadsfullmäktige-grupperna bildat studiecirkel. Så exempelvis är förhållandet i Nyköping, där en studiecirkel, bestående av de socialdemokratiska stadsfullmäktigeledamöterna, de senaste åren varit i verksamhet. Och i dagarna har en liknande studiecirkel, där båda de socialdemokratiska partiernas representanter äro medlemmar, bildats i Mariestad. Vidare hava arbetarnas kommunalfullmäktige på flera platser i landet bildat studiecirkel.

Fördelarna av dylika studiecirkel ligga i öppen dag. I studiecirkeln kunna de kommunala frågorna utredas och diskuteras mera ingående än vad fallet kan bli på resp. kommunmöten. Båda arbetarepartiernas representanter kunna här i lugn och ro komma tillsammans och resonera med varandra. Man kan också i en dylik cirkel taga en kurs i kommunalkunskap pr korrespondens. Kooperativa förbundet, Stockholm Sö., förmedlar just dylika korrespondenskurser till studiecirkelarna på mycket fördelaktiga villkor. Genom cirkelns anslutning till A. B. F. kunna medlemmarna få nödvändiga böcker mycket billigare än vad annars är fallet. Genom A. B. F:s centralbyrå, Brunnsvik, Sörvik, kan om någon tid Studieplaner i kommunalkunskap erhållas. Dessa studieplaner äro under utarbetande av riksdagsmän Bernhard Eriksson i Grängesberg och lektor Edgar Sjö Dahl, Göteborg.

Bäst är om en föreläsningkurs i kommunalkunskap kunde föregå cirkelstudierna. Tag upp denna fråga på kommunmötena eller i stads- och kommunalfullmäktige-grupperna och sätt Eder i förbindelse med A. B. F:s centralbyrå. Rekvirera "Allmänna upplysningar om A. B. F.", pris 10 öre, och A. B. F:s föreläsningsskatalog, pris 25 öre.

nya sensationer, så vänta kärleken och skönheten och visheten och lidandet och den tålmodiga hängivenheten och den enkla tron. Och så skall Österlandet förbida, tills dess timme slår.

Det östra Asien gick sin egen väg och utvecklade sin egen kultur, som icke var politisk utan social, icke rovgirig utan andlig och grundad på de djupaste mänskliga sanningarna. Vi östasiater ha sökt lösningen av folkens livsproblem i stillheten, vi ha funnit den i skyddet av vår avlägsenhet, där alla dynastiförändringar, alla främmande invasioner knappast berört oss. Men nu har den främmande världen nått fram till oss, och vår avskildhet är för alltid bruten. Vi böra likväl icke sörja däröver, lika litet som en växt bör sörja över, att dess groning sker i mörker. Nu är timmen kommen, då vi böra göra världens problem till vårt eget, då vi böra söka uppnå samklang mellan den anda som råder i vår kultur, och den, som råder i andra nationers på jorden, lika litet som det groende fröet få vi av dumt högmod ståna under jorden, som skyddar oss och som när vårt ideal, ty jordskorpan är till för att brista sönder, på det att livet skall kunna välla fram i all sin kraft och all sin skönhet, bringande sina gåvor åt världen, höjande dem i ljuset.

En dröm.

(För Morgonbris.)

Av Allan Pettersson.

Den bleka månen göt sitt sken över landet. Det svepte allt i sin mantel och gav det sovande landet en tunn slöja av silver. Skuggorna av palmerna i öknen förlängdes och blevo till väldiga mörka band över den gula sanden. Men mån-skenet skänkte ej sitt trolska skimmer blott åt den stora öknen, utan den kläddede det stora landets städer i samma vackra skrud. Smäckra kupoler avtecknade sig skarpt i det dunkla skenet. Silvervita små månstrimmor letade sig väg in i rummen och finga människorna att le i sömnen. De smögo sig tyst in i templen, där allvarliga tempeltjänare lågo försänkta i bön, och spredo där samma gyllene sken kring sig.

Det stora landet i Öster låg sänkt i sömn, medan det drömde i mån-skenet. Människorna i detta land drömde samma römmar. De sågo broderlandet i Väster. De sågo detta land med medlidande. Det var det stora landets broder och detta lands sorglösa söners broder, som levde i Västerlandet.

Människorna där hade blivit martyrer under lidandet. Världens onda makter hade skilt dem från det ljusa Österlandets söner. Dessa onda makter hade bemödat sig om att krossa dessa människors vackra och goda känslor för att göra dem till råa och hårda varelser. Det var starka makter, som här sökte fullborda den stora förödelsen av detta land och dessa människor.

Mörkrets makter hade hunnit långt i sitt förödelseverk. Människorna i detta land hade sporrats att resa sig mot varandra. Vad som genom möda och sekel-långt arbete uppbyggts av dessa människor hade krossats. Allt större och djupare mörker syntes breda sig över landet. Skulle detta mörker till slut kväva dessa människor, alldeles sänka dem ned i avgrunden?

Det vackra landet i Öster sörjde häröver. Det såg, hur människorna i det fjärran landet mer och mer böjdes under dessa onda makters gissel. Hur gärna skulle ej detta ljusa land velat sträcka en hjälpare hand till det sjunkande landet. Men så länge människorna där ej själva sökte döda mörkrets makter, stod det hjälplöst.

I sanning, dessa människor voro olyckliga. Deras själar tynade mer och mer bort av kvävande fabrikers rök. Till dessa människor hade smugit sig in en makt, som hotade att krossa dem. Människorna själva voro ej skuld här till. De voro fjättrade i hårda bojor av denna makt. Och denna makt hade gestaltat sig i människor, som hade som sitt främsta mål att krossa sina medmänniskor. De tvingade alla dessa miljoner in i kvävande fabriker. De tvingade dem att stå den långa dagen fram-

för en het ugn eller vid en dånande maskin. De unnade ej dessa arma människor att njuta av livet. Deras främsta mål var att krossa ett helt släktes glädje, blott för att vinna egen lycka, en lycka, som måste skapas genom dessa stora människoskarors möda och försakelser.

— Mätte alla goda makter förena sig att giva dessa förtryckta miljoner styrka att spränga fjättrarna. Mätte upp-växande släkten kunna driva dessa mörkrets makter bort från landet i Väster för att åt människorna där skapa livsglädje och lycka. Så önskade det ljusa landet i Öster.

— Huru länge skulle dessa varelser gisslas i outsäglig smärta? Huru länge skulle dessa förtrampade själar få längta efter frihet och ljus? När skulle den stora katastrofen komma. Så frågade landet i Öster.

Fortfarande smekte månstrålarna glädjens och frihetens land, fortfarande drömde landet. Det såg det djupa mörker, som låg sänkt över landet i Väster. Det såg röken ur ruinerna efter människornas strid där. Det hörde de många rop om befrielse. Det såg så hopp-löst ut i allt detta mörker. Det tycktes, som om aldrig en strimma av ljus skulle kunna förmå detta mörker att skingra sig. Och det drömmande landet kände sig darra av smärta och sorg.

Plötsligt förnimmer det dock, som om hoppets starka krafter pulserade genom dess kropp. Och i drömmen ser det ur det stora mörkret strimmor av ljus. Ljus, ljus ur detta mörka land! Det ser arbetets flammande fackelbloss bryta ljusa vägar ur mörkret. Vägar, som en gång skola nå till befrielsen. Det ser härdade kroppar, som rest sig ur ruinerna för att kämpa med sina fiender. Det är den stora kampen det ser. Sega ryggar kämpa för att spränga bojorna, och miljoners armar söka krossa det ondas tempel. Det ljusa landet ser i drömmen, hur den tunga manteln av mörker lyftes från dessa kämpande människors skuldror, och sakta svepes en ljus slöja kring landet, tills det strålar i samma ljus, som det lyckliga landet i Öster. Då hava dessa starka och tappra människor fullbordat sin befrielse ur mörkrets fjättrar.

Sakta, sakta sviner drömmen bort från det sovande landet. Månens sken blir mattare och mattare. Och när solens skiva stiger upp vid horisonten, smälta de sista bleka månstrålarna samman med solljuset, liksom landets dröm sakta smälte in i dess egen ljusa själ.

Klubbstyrelser!

Ingen styrelse, som e j sänt in namn och adress på korresp. sekr., kan erhålla meddelande från förbundsstyrelsen.

G. Spencer Pryse: ARBETETS VÄG.

Jag ser Dig...

Jag ser Dig komma, när »visseln» gått från fabriksportar höga och vida, från dagens ok, som vid kvällsol nått den timmas slag du fått bida.

Jag ser Dig vid sömnad i sena kväll, vid skurning och diskhögar böjd, vid tvättbaljans vita ångande håll, där du mistat din fågrings fröjd.

Jag ser Dig bland trälarnas hem och barn,
där likt döds-skjutet djur du får lida,
ibland grändernas arma fattiga skarn
har jag mött Dig och sett Dig strida.

För livet som gavs Dig i kärlek och tro,
men som stympats av våldets makt,
våldet som byggt tyranniets bro
över trälsläktets sinne och kraft.

Som släckt Dina ögons leende »skall»
och som åldrat din ungdomliga kropp,
som grånat gyllene hårflätors svall,
som har stulit ditt livsvarma hopp.

Så villigt ditt varma hjärta bar
de onda makternas tvång,
och du mindes så väl från barndomsdar,
detsamma var mors lott en gång.

Ja, du ser henne än framför Dig så
som i barndomens tid på nytt,
där bland utslitna lappade trasor då
hon tog plats sedan dagen flytt.

Och du minns hon talade om också —
huru varmt hennes blick då brann —
att dagen skall gry, då fattigmans små
sitt rövade byte vann.

Att solen åter skall sprida sin glans
över fattigkvarterens näster
och att alla barn, som därinne fanns,
skall en gång skåda frihetens fäster.

Sitt huvud till vila ren mor har lagt;
dock glömmet du ej hennes hägring,
ej blicken, ej sagan, som mor har sagt.
Du skall möta dess strålande fågring.

Du skall finna till sist ur ditt elände ut
den dag då mot blånande sky
de röda dukarna sjunga salut
upp mot vårvindars spelande gny.

Och i ledet det första vid sidan om bror,
där jag ser Dig med blicken du ärft
utav mor, som lärt Dig att när du blir
stor,
då blev livet igen Dig beskärt.

M. B—n.

Demonstrationståget.

På stadens torg stod demonstrationståget uppställt. Det var ett väldigare tåg än det någonsin varit förut. Kristidens nöd hade väckt upp många människor ur den dvala i vilken de annars slöt till. De kände att det var mycket som var galet, mycket som de behövde demonstrera för. Jag stod och såg på dessa människor, som ställde upp sig i leden, såg dem då de marscherade i väg. Jag fick tårar i ögonen när jag såg deras lidande ansiktsuttryck, deras av hårt arbete missbildade kroppar, deras tarvliga slitna kläder och dåliga skor. I herrskapsvåningarnas fönster sutto överklassens män och kvinnor och sågo på när arbetarna demonstrerade. Jag undrade vad dessa tänkte, när de sågo dem, som med sitt slit arbete in kapital så att överklassen får leva i lyx och överflöd, medan arbets-slavarna själva sakna det nödvändigaste. Jag undrade om de inte kände en rysning, då de sågo massan, som större än någonsin mött upp under fanorna, ty de måste förstå att arbetets män och kvinnor ej på lek gingo i demonstrationståget, utan att det var med det bittraste allvar som de marscherade fram.

Och massan själv. Varje individ i det långa tåget var en värld för sig med sina sorger och bekymmer, men alla hade de ett gemensamt, slitet, svälten, samhällsorrättvisorna, och därför hade de gått med så mangrant.

I år då våra demonstrationståg ställa upp sig är det med helt andra känslor vi gå med. En samhällsorrättvisa, den 40-gradiga röstska-

Bruno Liljefors: TJADER PÅ GREN.

lan har måst ge vika för allmän, lika rösträtt för män och kvinnor.

Vi kvinnor, som förut ej haft något att säga till om i samhället, ha nu erhållit rätt att göra vår insats i samhällets styrelse, och detta måste bli till nytta. Kvinnorna äro först och främst mödrar, och de måste vara med och dana ett samhälle, som det är gott för deras barn att leva i. Alla dessa människor, som jag såg i demonstrationståget, ha en gång varit små barn, och om de levat under andra förhållanden skulle de ej vara varken så andligt eller kroppsligt förkrympta, som de nu äro, ty förkrympta äro vi, och det är en skriande orättvisa att det så skall vara. Vi ha lika stor rätt till livets solsken vi som andra. Vi utföra arbetet och frambringa värdena, och även vi ha rätt att äta oss mätta, vi ha rätt att ha ordentliga kläder, vi ha rätt att ha så pass fritid att vi hinna utveckla våra själsförmögenheter och ändå ha tid över till vila och förströelse. Nu kommer det mera än någonsin an på oss själva, huru fort vi skola nå en bättre tillvaro, ty nu ha vi mera makt. Må vi alla på denna första maj ge varandra det löftet att alla var på sitt håll göra allt för att det arbetande folket måtte nå en ljusare framtid.

Kvinnor, mödrar, det är till stor del på oss kvinnor det beror om de små barnen skola kunna utveckla sig till fullödigas människor, eller om de skola bli undernärda både andligt och kroppsligt, om deras kroppar skola bli vanställda av för hårt arbete. Kom med i arbetet ni alla som älska edra barn. Kom med, ni unga, som gå och drömma om ett eget hem. Det är för vår egen och våra barns lycka, som vi, arbetarklassens män och kvinnor kämpa, och alla måste vi vara med, desto fortare nå vi vårt mål.

Maja Andersson.

Krigets elände.

Glädjen har försvunnit från Central-europas länder. Barnen leka icke längre där, deras liv är uppfyllt av armod och svält och lidande, är mörkt och glädjetomt. De befinna sig i ett tillstånd av trötthet och nervositet, beroende av att de fullständigt saknat den föda, som är nödvändig för att tillföra kroppen de mineralsalter, som äro så nödvändiga för barnets hälsa och utveckling. All energi och verksamhetslust hava de förlorat, ja till och med impulserna att leka.

Skall levnadsmotet och glädjen återvända igen till dessa små? Eller skall krigets ohyggligheter märka dessa stackars barn för livet?

Följande uttalande av d:r Hilda Clock, efter en studieresa genom dessa olyckliga områden, verkar som en skriande anklagan. Mot vem? Mot oss alla, så länge vi oberörda därav intaga en maktlös ställning mot en återupprepande av samma grymheter genom ett nytt blodbad.

I en Londontidning skriver samma läkare följande: "Jag vistades fyra dagar i Wien, innan jag kunde upptäcka några barn som lekte.

Även då man medelst alla möjliga experiment och försök leder deras håg och tankar in i lekarnas och äventyrens värld, kan man ej undgå att lägga märke till, att de spontana glädjeutbrott, som i barnaleken utgör det naturliga uttrycket för deras tillfredsställelse och glädje, är totalt borta.

Aldrig såg jag några barn, vars ansiktsuttryck förrådde denna expressionslösa lycka och glädje, som är så ka-

raktaristiskt för barnens känslöstämningar."

En professor A. Fleisch, skoldoktor i ett av dessa distrikt i "Chemnitz" samt en där anställd lärare Lorentz lämnar i samma artikel följande hemiska skildringar om barnens tillstånd och lidande i dessa olyckliga länder.

"De sitta i skolan", säger herr Lorentz, försjunkna i ett slöhetstillstånd, blickarna äro stirrande och frånvarande. Endast genom att starkt och häftigt stimulera deras känslor vakna de upp för tillfället för att i samma nu försjunkna i samma tankeslöhet."

D:r Fleisch skriver med anledning av de undersökningar han företagit bland dessa barn:

"Nervsystemet fordrar, för att utvecklas och fungera, en stark resistance från de näringsmedel, som människokroppen genom närande föda måste tillgodogöra sig. På grund av att redan i krigets början barnen saknade denna nödvändiga näring, visade sig ganska tidigt hos det uppväxande släktet en stark mental trötthet, åtföljd av en sjuklig lättretlighet. Dessa första symptom åtföljdes sedan under krigets fortsättning och genom den alltmera tilltagande nöden bland föräldarna och barnen en märkbart oroande tendens, vars resultat visade sig uti, att barnen förlorade varje spår av viljekraft, energi och initiativförmåga. Deras naturliga visionsfält, grunden för skaparkraften och verksamhetslusten, dog bort mer och mer.

All önskan, all håg för sport, lekar och nöjen var död och begravnen, endast den stirrande, tanklösa blicken talade sitt språk, om alla grymma lidanden, som oskyldigt gått ut över dessa små

varelser, som berövat dem allt, till och med förmågan att som förr i glädje utbringa ett soligt, alltförgätande, klingande barnaskratt."

Framför mig ligger en statistik, upprättad av professor Engel i Dortmund, vari hon konstaterar, på grund av gjord undersökning, att på 300,000 barn finnes över 5,000 i en ålder mellan 2 och 7 år, som på grund av ricketts ("engelska sjukan") äro oförmögna att gå.

Så utbredd är alltså denna svåra sjukdom bland barnen i Centraleuropa.

"Ricketts", utvecklade i sista stadiet är obotlig. Ett barn angripet av denna sjukdom i en så utvecklad form har ej energi över för vare sig gråt eller skratt.

Hela dess kraftansträngning måste vara i ständig verksamhet för att tillföra de sjuka lungorna tillräckligt med oxygen. Dess tillvaro är en enda oavlätlig kamp för livslågans uppehållande.

Vad som blir en följd utav en sådan mental kraftuttömning är omöjligt att förutse. Men utan tvivel kan man med ledning av dessa gjorda uttalanden från de senaste undersökningarna konstatera, att flertalet av dessa olyckliga barn komma att leva med en förkrympt utvecklad kropp.

Materian, den kraft varigenom allt levande växer och frodas, här genom

svält och nöd hos dessa stackars barn fått dödsstöten.

Huruvida en del av dessa barns mentala livskraft skall åter en gång flöda över i munterhets- och glädjeutbrott är väl beroende på i hur pass svår form deras själsförmögenheter brutits genom de hemska lidanden, som kriget kastat över dessa värnlösa små.

I vart ömmande modershjärta vibrera strängarna i medlidande — i förbarmande inför tanken på alla dessa oskyldiga barn.

Men får det stanna som förr därvid? Jag ser som i en vision framtidens kvinnor.

Jag drömmer att de, drivna av sina moderliga instinkter, resa en här av hundrade, tusende miljoner, mödrar och kvinnor. En här som skall kämpa sin kamp mot krigets förbannelser och dess orsaker. En här som skall resa ett nytt släkte och bygga dess tempel i frihet.

Det släktet, som icke längre låter kläda sig i blodig tröja, för att mörda och plundra, eller för att stympa barnaliv och barnaglädje.

Det släktet, som en gång i rysande bävan skall läsa historiens blodiga vittnesbörd — om vår tids grymheter, som sträckte sig ut över oskyldiga, värnlösa små.

Hör du rösten från dessa tusenden

av barn? Hör du hur den anklagar även dig och mig?

Den rösten skall till sist med sina gisslande slag väcka varje modershjärta, varje fadersansvar inför ånklagelsen, som drabbar oss alla därför, att vi ej genom vår makt och vår rätt förbjudit och förhindrat krigets alla förbannelser och lidanden — och orsakerna därtill.

Dessa barnaröster skola ej tystna förrän de avtvingat oss löftet, att våra krafter och våra viljor, vår moderlighets hela väsen — vårt fadersansvar offra vi på altaret, som skall bränna de sista barbariska grymheterna upp i sagornas rök. — — — Sagan, som skall stå skriven om människor, som en gång levat och fått offra sina egna barn i orättfärdighetens våld.

Så vill jag tro, att framtidens mödrar och kvinnor, ledda av dessa anklagelser, skola bli mäktiga att riva ner i grunden våldets och krigets olyckor, dess orsaker. — Och forma framtidens släkte — dina och mina barn — som i en kommande morgon skola varda män och kvinnor, människor.

Män och kvinnor, som lärt sig förstå, lärt sig se i allas barn sina egna, och där varje barn är allas barn.

Dessa små oskyldiga barns lidande skall åter väcka till liv fröet, som

På husagitation.

Fru Olsson stod i sitt lilla kök och tvättade barnens underkläder. Runt om henne styrde barnen på golv och stolar. Småflickorna lekte dockstuga i den halvmörka farstun. Den minsta av dem måste agera docka, men trots systrarnas allvarliga förmaningar om att vara "liksom död", sprattlade hon som en fisk och ropade titt och tätt till mor efter mat. Men blev icke bönhörd. Ett par av pojkarne "seglade" med sina gamla uppslitna skor i en vattenbalja. Skutorna gingo till botten gång på gång, precis som om de skulle haft certifikat från själva "Veritas". Ett par av de äldre sutto med fingrarna i öronen och läste läxor. Den äldste stod på en pall och höll "politiskt föredrag". Han hade varit i Birkelunden och hört Chr. H. Knudsen och gripits av den mäktiga glöden och kraften i hans föredrag. Varje ord hade han slukat och nästan hållit andan i en och en halv timme. Nu återgav han brottstycken, efter hägkomst och fantasi:

"Vad kan vi vänta oss av de borgerliga partierna?" skrek han. "Intet, absolut intet! — Det vill säga: Intet gott, väl att märka. Ty!" — kom det med rungande patos — "de komma endast att öka våra bördor! Militarismen, rustningsgalenskapen ligger redan nu som en... vad var det nu han kallade det?... som en lönnmördarenäve — var det visst — om vår hals. Den måste bort, bort! säger jag, annars kväljas vil!"

"Varför klappar ni inte, ungar? Säg ni inte, att jag knöt näven?" ropade han. Det var avtalat, att de andra skulle vara "valmän". —

Då ringde dörrklockan. Modern bad den äldsta flickan öppna. "Talaren" lät sig icke förbluffa, tog ett glas vatten, drog i byxlinningen, ryckte på axlarna och fortsatte:

"Arbetare! Vill ni ha billigare mat, bättre kläder, ljusare hem och lyckliga barn, så rösta på era egna män. Rösta på mej!" ropade han.

"Goddag, frun. Förlåt om jag stör", ljöd en fin mjuk damröst i farstudörren. "Talaren" hoppade ner från pallen och kröp in under bordet. Fru Olsson rätade ryggen och släppte i överraskningen klutarna ner i baljan, så vattnet skvatt omkring. Alla barnen stodo som sju levande frågetecken framför den silkeklädda frun.

"Förlåt, frun, mitt namn är överstinnan Dyrssen. Jag ville bara påminna Er om att det är val i dag", sa' hon. "Vi kvinnor, som måste slita med tvätt och matlagning och barn, vi böra då möta upp och säga vår mening om huru landet skall styras. Inte sant?"

"Jo, det är då visst... men vill Ni inte stiga in i rummet? Flytta er, ungar!"

"Tack." Frun gick med nedlåtande min in och tog plats på ett stolshörn.

"Jag har sett efter i röstlängden", sade hon. "Er rösträtt är i ordning och det är helt enkelt Er plikt att använda den. Här har jag tagit med mig en röstsedel åt Er. Om Ni använder den, gör ni Er själv och edra rara barn en ovärderlig tjänst."

"Åh, tack, det var då alltför snällt av Er", sa' fru Olsson. Men jag kan nog inte komma ifrån barnen. Min man är rest bort för att söka arbete och jag har en liten 'röstberättigad' herre här, som jag inte kan gå ifrån." Hon packade täcket kring en liten avläggare i sängen.

"Det var då tråkigt. Har Ni ingen jungfru?"

Arbetarhustrun bara såg på henne med ett matt leende. Frun rodnade förläget, så reste hon sig resolut och sade:

"Jag vet råd i alla fall. Ta röstsedeln och gå strax, Ni. Jag blir här och passar barnen. Man måste uppoffra sig nu, om fosterlandet skall kunna räddas."

Fru Olsson var emellertid tveksam ännu. Hon var inte klädd.

skall skjuta sin spirande brodd i varje moders- och fadershjärta och som en dag skall skapa hären av män och kvinnor, vars ansvar sträcker sig ut över "allas barn" i samma ömmande kärlek som för sina egna.

Kvinnor, ni äga i dag leran i edra händer, varur framtidens släkte skall formos.

Res en här kring världen av män och kvinnor, som i rättfärdighetens namn bygger det "nationernas förbund", där moderskänslan och fadersansvaret för alla barn bliva grundstenarna. — Bygg framtidens rike, där icke längre barnahjärtan skola frysa till döds — och deras klingande skratt förkvävas av krigets grymheter och hemska förbannelser.

Maja Björkman-Broberg.

Kommissionärer!

Morgonbris' expeditions adress: Fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö.

Alla penningförsändelser och rekvisitioner skola sändas dit.

Norrandsvår.

En vårens natt i vinterns land
all livets ljuvhet oss beskär.
I mörkret brista isens band
och vinden hoppets budskap bär,
och sitta vi vid enslig ström
blir mera rik var vårens skänk
och allt lever i vår dröm
i myllans doft och nattens blänk...

Jag minns en vår, då över oss
ett klart och sälsamt skimmer låg
och nattens tusen stjärnebloss
likt blommor summo på var våg,
som sorlande och dämpat slog
sin gamla, tunga skvalprefräng
när däven vind förbi oss drog
med doft från skog och daggig
äng.

Det var som plötsligt fram ur allt
ett högre liv sig trängde fram
och meningsfull till sin gestalt
blev varje tuva, varje stam.
Allt låg så genomskinligt klart
och ändå svept i dimmors bård
och tystnad föll, men underbart
än klungo vågornas ackord...

Du greps som jag av vårens dröm
tills du blev ett med våg och mull
och hörde livets underström
som en orkester, hög och full...
Och varje gång, då vårens sus
välsignar mo och magert vret
du går som jag i ständigt rus
full av all livets ljuvlighet.

Gustav Åström.

"Gör ingenting", sa överstinnan. "Se här, tag min hatt och kappa. Skynda Er åstad. Det är i gymnastiklokalen, som Ni vet." — Hon sköt henne ut om dörren. —

Det var nog inte fritt att grannarna och andra gjorde stora ögon, när de sågo fru Olsson guppa iväg i fin plyschkappa, tvättkjol och stor modehatt. Själv tänkte hon bara på sin "röstplikt" och barnen. Men först då hon kom till vallokalen kom hon ihåg röstsedeln. Den hade hon tappat! Hon stod rådvill ett ögonblick, men så fick hon höra ett rop:

"Arbetarpartiet! Röstsedlar här!"

"Högern!" "Vänstern!" "Frisinnade röstsedlar!" ljöd det i hennes öron. Men genom allt detta oväsen klingade ett eko av "talet" hemma i köket:

"Arbetare! Rösta på edra egna män!"

Och instinktmässigt grep hon den rätta sedeln. Efter många vedervärdigheter hamnade den äntligen i urnan, och hon kände sig så lätt och lycklig som efter en vällyckad födsel. Nu gällde det att komma hem. Och hon halvsprang med den fina hatten hängande långt ner på pannan.

Hon hörde lillens skrik på långt håll och störtade upp för trappan. Frun travade svettig och varm fram och tillbaka på golvet och höll på att skrämna barnet till döds med sin pannlugg och sina grimaser. "Talaren" hade flytt och de andra barnen sutto i en klunga och stirrade med stora förskrämda ögon på den fina, doftande frun. Då modern kom, sprungo de mot henne som en flock kycklingar, när de söka skydd mot katten.

"Åh, gudskelov att Ni kom! Den här lille vännen är visst rädd för mig. Jag har sjungit och dansat och talat om historier för honom, men här ser Ni tacken." Överstinnan visade en stor våt fläck på sin svarta sidenkjol.

"Nej, vad har du gjort, lillen?" jämrade modern. "Säg du inte, att frun hade sidenkjol då, din dumsnut?"

Hon satte sig och gav den lille syndaren bröstet.

"Åh, det gör ingenting. Den skulle snart kasseras ändå. Och något måste man offra för fosterlandet. Ja, nu här Ni

gjort Er plikt, frun. Och så få vi hoppas, att vi förskonas från dessa förfärliga socialister, som vill utrota kristendomen och familjelivet."

"Det är lögn! Det vill dom visst inte!" ropade plötsligt en harmfylld högljudd pojkröst från köksdörren. Det var "talaren", som var kommen in igen.

"Tyst då, Kristian!" sade modern. "Är du inte riktigt klok?"

"Jag är i alla fall klokare än henne där", mumlade gossen och lunkade i väg.

"Tänk att dessa uppviglare till och med ha förgiftat barnsinnena till den grad!" utbröt frun. "Det är sannerligen hög tid att vi vakna. — Ja, nu måste jag vidare. Det gäller att använda dagen väl. Adjö då, frun, och tack för att Ni följde mitt råd. Se, här är 50 öre, köp något gott till barnen för dem. Och själv bör Ni ta ett ägg eller två och en halv flaska gott öl varje dag. Ni ser så medtagen ut."

"Tusen tack, Ni är alltför älskvärd, snälla frun", mumlade fru Olsson och följde överstinnan till dörren. Så gick hon tankfull in och satte sig att göra lillen i ordning. Hon var alldeles vimmelkantig. Det hela hade gått så fort. Men efterhand klarnade det för henne, hon skrattade så det ekade i huset och kysste sin lille "valman".

Överstinnan skrattade inte. Hon stod nere i trappan och stirrade på en röstsedel, som hon funnit. Intet misstag kunde föreligga. Den låg i ett av hennes egna rosafärgade kuvert. Kvinnan hade alltså kastat den, den otacksamma varelsen! Jo, man hade glädje av sitt arbete! Bli hällen för en toka på detta sätt, sidenkjolen förstörd och humöret med. Det var ju så man kunde bli galen!

Hon tappade fullständigt lusten till fortsatt agitation, tog en droska och for hem. En halv timme senare låg hon i badkaret och förbannade den dag, då kvinnorna fingo rösträtt.

H. Østerholt.

(Ur Utrolige Ting, Det norske Arbeiderpartis förlag. 1919.)

Varför ^{skola vi giva barnen} ENERGGON?

Jo, därför att det i lättast absorberbara form tillför organismen just de ämnen (speciell de organiska fosforföreningar), som barnakroppen behöver för sin fysiska och psykiska utveckling. Kläna barn bliva förvånande fort friska, pigga och motståndskraftiga. ENERGGON, kraftnäring, väl blandad med mjölk, välling, gröt eller omeletter enligt bruksanvisningen tages utan svårighet. ENERGGON-MALTOS, ENERGGON-KAKAO smaka utmärkt och tagas med begärighet.

ENERGGON-preparaten förordas av svenska läkare, tillhandahållas å apoteken och i drogaffärerna.

Tillverkas av

A.-B. PHARMACIA, STOCKHOLM.

Kontrollant: Professorn Fil. Doktorn K. A. Vesterberg.
Prospekt på begäran direkt från bolaget.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Arvika soc.-dem. kvinnoklubb.

Under det gångna året ha vi ej låtit höra av oss en enda gång. Vår klubb är dock vid liv, trots motgångar vid föregående års början. Ett tiotal av klubbens medlemmar lämnade oss och bildade vänsterklubb. Som vår klubb redan förut var svag gällde det för oss att taga i med nya krafter för att hela vad de andra söndrat. Detta lyckades oss ock ganska snart. Ett tjugotal nya medlemmar ha under året gått in i klubben. Visserligen måste erkännas, att vi ej utträttat så mycket som önskvärt vore, men det beror ej på bristande intresse, utan kanske mera på oförmåga. Vi ha ändock arbetat så gott vi kunnat och förstått.

Måndagen den 9 febr. hade vi årsmöte under stor tillslutning.

Klubben har under året haft 9 ord. och 2 extra möten samt 12 styrelsemöten. Vidare ha vi haft tvenne utmärkt bra offentliga föredrag: ett av fru Ruth Gustafson från Stockholm och ett av fru Nelly Thyring från Göteborg. Båda rätt bra besökta, men inte på långt när som de borde ha varit. Ett ekonomiföretag ha vi anordnat under sommaren med ett utmärkt resultat.

Tvenne enskilda samkväm ha vi hållit för att lätta upp vardagslivets besvärigheter en smula. Efter jul hade vi en synnerligen trevlig julfest för klubbmedlemmarnas familjer.

Då vi nu börja ett nytt arbetsår hoppas vi att vår klubb skall gå framåt och att var och en av oss gör vad vi kunna för att få många nya och intresserade medlemmar med i klubben. Där är rätta platsen för arbetarekvinnan, där kunna vi träffas och få diskutera de frågor, som ligga oss nära och det är för resten vår plikt att sätta oss in i det politiska livet mera än vi förut gjort. Vi behöva därför inte försumma något inom vårt hem och vår familj.

Därför, kvinnor, ansluten eder till kvinnoklubbarna och deltag i arbetet med all kraft och vi skola till sist nå vårt mål: ett bättre samhälle och arbetareklassens frigörelse.

Med kamrathälsning till klubbarna landet runt.
J. K—n.

Lesjöfors soc.-dem. kvinnoklubb

var söndagen den 7 mars samlad till årsmöte i Folkets hus därstädes. Av års- och revisionsberättelserna framgick, att under året ha hållits 11 ordinarie och 3 extra möten, ett offentligt med föredrag av fru Nelly Thüring från Göteborg över ämnet: "Nya tider, nytt ansvar". Klubben har medverkat vid en paketauktion, anordnad av arbetarekommunen. Dessutom har klubben haft en egen paketauktion, vilken inbringade kr. 74:95.

Klubben har även högtidlighållit erhållandet av rösträtten genom att anordna en familjefest med utflykt och föredrag av kamrat Norling. En gökotta har även hållits. Klubben har på sina möten diskuterat en del frågor. Bland dem må nämnas: Huru kunna vi på bästa sätt gagna kvinnorörelsen? I vad mån bidrager bildningsfrågan då det gäller arbetareklassens strävande för en lyckligare tillvaro? Böra ej vi arbetarekvinnor mera ägna oss åt de sociala spörsmålen? m. fl.

Ävenså har klubben sänt 3 motioner till konferensen i Deje samt även varit representerad med ett ombud. Under året har försänts c:a 350 ex. av Morgonbris. 5 kr. har sänts till Ellen Keys 60-årsdag. Klubbens inkomster under året har utgjort kr. 258:44 och utgifter kr. 169:80, alltså en behållning vid årets slut av kr. 88:64.

Under året ha utgått 3 medl. och ingått 2. Klubben äger vid årets slut 24 godkända medlemmar.

Till styrelse för 1920 valdes följande: ordf. Ellen Sten, v. ordf. Olivia Kruse, sekr. Augusta Larsson, v. sekr. Lydia Johansson, kassör

Maria Nilsson. Revisorer blevo: Elna Lind och Jenny Andersson. Till kommissionär för Morgonbris valdes Mia Bergqvist.

Dagens möte avslutades med servering av gott kaffe.

Under det år, som nu gått till ända, ha dock vi kvinnor vunnit ett stort framsteg i vår sociala utveckling, det nämligen, att vi erhållit rösträtt. Och må vi nu se till, att vi väl bevaka våra intressen och göra våra rättigheten gällande och så mycket som möjligt söka följa de sociala händelsernas gång och icke visa oss likgiltiga och oförstående, utan söka höja oss till både social och politisk ståndpunkt, och särskilt vilja vi uppmana Lesjöfors arbetarekvinnor att ansluta sig till vår klubb, att den må bliva stor och kraftig, ty enighet ger styrka.

Styrelsen.

Från Storfors.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb höll söndagen den 29 febr. sitt första årsmöte. Klubben bildades den 9 febr. förra året och erhöi vid starten 12 medlemmar.

Av styrelse- och revisionsberättelserna framgick, att medlemsantalet under året ökats till 53 och att inkomster och utgifter balanserat på kr. 582:45, med en kontant behållning av kr. 33:62. Under året ha hållits 16 möten och 5 styrelsesammanträden. Under agitationsveckan var föredrag anordnat med fru Nelly Thyring, Göteborg, som talare.

Gemensamt med arbetarekommunen på platsen har anordnats en fest. Dessutom har en fest, till vilken de på platsen mera ålderstigna inbjödos, hållits. Den senare uppskattades av de inbjudna på ett synnerligen tacksamt sätt.

En paketauktion inbringade i kassan 225 kr. I Värmlands Folkblad har tecknats 50 kr. och i Frihets tidningsfond 10 kr.

Till Storfors föreläsningförening har anslagits 20 kr.

Vid insamlingen till de nödlidande i Wien inbringades genom klubben 164 kr.

I socknens fattigvårdsstyrelse äro av klubbens medl. invalda en ledamot och en suppl.

Till styrelse för 1920 valdes: ordf. och korr. sekr. Elin Willig, v. ordf. Sofia Lundell, sekr. Alma Källberg, bitr. sekr. Huldå Frantzen, kassör Anna Nordvall. Revisorer blevo: Maria Jansson, Beda Järnberg och Agnes Dahlström. Till kommissionär för Morgonbris valdes Anna Johansson.

Av ovanstående framgår, att klubbens arbete, trots motstånd och oförståelse, i ej ringa mån vunnit framgång. Till de av arbetarekvinnorna, som med ringaktning se på vårt arbete, vilja vi rikta den uppmaningen, att de böra komma ihåg, att vi äro i början av vår verksamhet. Det är ju meningen, att vi genom organisationen skola fostra oss för de

VARJE HUSMODER

som vill att pengarna skola räcka till
det mesta möjliga men ändå vill ha full-
goda varor gör sina inköp för hushållet i

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM M. O.

Primula Sopptabletter

(Tillverkade under holländsk statskontroll)

Jag har varit i tillfälle att prova »Primulas» sopp- och buljongtärningar och funnit dem motsvara de största anspråk. Buljongtärningarna överträffa i hög grad förut i handeln kända liknande produkter, och av de olika slagerna av sopptärningar kan man erhålla goda och närande soppor. För arbetare och arbeterskor, vilka ha sitt arbete avlägset från hemmet och därför måste intaga sina måltider ute, kunna dessa »Primula»-tärningar bli av stort värde, då man utav dem på själva arbetsplatsen kan fort och bekvämt bereda billiga och goda måltider.

Stockholm den 1 februari 1919.

RUTH GUSTAFSON.
(Stadsfullmäktig i Stockholm.)

Pris 40 öre pr tablett om 2 rikliga portioner.

Primula-produkterna säljas i alla väl sorterade konsumtionsföreningar, speceri- och matvaruaffärer.

GENERALAGENTER:

LUNDIN, KRÆMER & C:o, Box 503, Stockholm.

uppgifter, som ligga oss före. Därför, alla arbetarekvinnor! Gå in i vår klubb och stöd oss i vår strävan att avhjälpa de brister, som ännu hindrar oss i arbetet för kvinnornas och hela arbetareklassens sociala frigörelse.

S e k r.

Stockholms stads, Stockholms och Uppsala läns

soc.-dem. kvinnodistrikt höll på söndagen sin första konferens. 16 ombud närvaro samt en del inbjudna, bland dem riksdagsman K. J. Söderberg från Stockholms läns partidistrikt och förbundsstyrelsens ordf. fru Signe Vessman.

Den föredragna årsberättelsen godkändes, och har under det år distriktet bestått 10 klubbar anslutits till detsamma.

Kassarapporten godkändes och beviljades full och tacksam ansvarsfrihet för den interimstyrelse, som valdes i febr. 1919.

Föredrag hölls av hr K. J. Söderberg om distriktsorganisationens betydelse och där efter vidtog en livlig diskussion, varvid betonades vikten av distriktets fortsatta arbete, särskilt på landsorten och i skärgården.

Enhälligt beslöts att fortsätta med distriktets verksamhet och till styrelse omvaldes fru Gerda Bergstrand och frkn Anna Svensson samt nyvaldes frkn Olga Johansson, Uppsala, fru Karto, Solna och Selma Karlsson, Djurholm, samt till suppleanter fru Lindgren, Sundbyberg, Sara Andersson, Nacka, och Elsa Eriksson, Nynäshamn. Till revisorer valdes Olga Karlson, Sundbyberg, Anna Bernmark, Spånga, och Sigrd Karlsson, Hässelby, med fruarna Jonsson, Spånga, och Valgren, Hässelby, som suppleanter.

En kraftig protest uttalades över de i landet uppväxande husmodersföreningarna, och beslöts att helt taga avstånd från dessa och att med alla medel och varhelst tillfälle bjuddes motarbeta dessa av högerkvinnor startade föreningar, då det visat sig, att de icke äro politiskt neutrala, såsom de låta påskina.

Den nya styrelsen skall inom sig utse ett verkställande utskott. Även fick den nya

styrelsen i uppdrag att utarbeta och komplettera de av interimstyrelsen uppsatta stadgarna.

Nästa konferens skall hållas under april 1921. E. L.

Från Hudiksvall.

Ett både gediget och festligt möte var i onsdags kväll anordnat av Hudiksvalls socialdemokratiska kvinnoklubb å södra logelokalerna i goodtemplarhuset. Mötet, till vilket Iggesunds kvinnoklubb inbjudits, präglades alltigenom av en sådan anda, som aldrig borde saknas å våra klubbmöten.

Tillförordnade ordf. hälsade särskilt Iggesundskamraterna välkomna, och betonade i sammanhang härmed de krav, som nu i synnerhet ställas på våra föreningskvinnor. Påvisade även, hurusom den gamla fördomen »kvinnan tige i församlingen» verkat hämmande på kvinnornas fostran i allmänhet, och förorsakade mången gång räddhåga och blygsamhet för uppträdande i det offentliga livet, ja, t. o. m. å våra föreningsmöten.

Sedan en sång sjungits, serverades kaffe med gott hembakat bröd och därpå följde uppläsning av både poesi och prosa. Ordet överlämnades därefter till fru Lovisa Strandberg från Iggesund, som vid senaste kvinnokongressen i Stockholm närvarit som ombud. Fru S. redogjorde här på ett ypperligt sätt om de olika förhandlingar och föredrag, som un-

PELLERINS

GRÄDD- och VÄXTMARGARIN

marknadens förnämsta fabrikater.

A.-B. Pellerins Margarinfabriks

Avd.-kontor, Skeppsbron 4, Stockholm.
R. T. 24 95, 44 63. S. T. 26 88, 78 66.

der kongressens trenne dagar förekommit. Därbland må antecknades beslutet om bildande av ett kvinnoförbund, samt uttalandet om ett noga övervägande om anslutning till de s. k. »husmodersföreningarna»; vidare till följd av partikongressens »ljumma» hållning i nykterhetsfrågan, beslutet om nästa kvinnokongress' hållande tiden före den förstnämnda, så det bleve möjligt för kvinnorna att för denna partikongress framlägga sina krav och fördringar o. s. v.

Ordf. tackade fru S. för det utmärkta referatet, vilket inom parentes sagt åhördes med stort intresse av de talrikt församlade kvinnorna.

Sedan en del förhandlingar förekommit och ett par uttalanden i en aktuell fråga gjorts, redogjorde fru S. för en del av fröken Anna Lindhagens föredrag om Kyrkans skiljande från staten, samt om fr. Alma Sundkvists redogörelse över kvinnokongressen i Washington.

Det gedigna mötet, som pågått sedan 6.30 e. m., avslutades sedan fru Strandberg å Iggesundsklubbens vägnar framburit tack för trevnaden och förplägningen, och ordf. utbragat ett kraftigt leve för socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Prenumerera på
MORGONBRIS!

som är arbetarrörelsens
kvinnotidning, och således
bör finnas i varje
arbetarhem.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

ALLMÄNNA SPARBANKEN

Högsta gällande ränta.

I varje familj
ett husapotek.

Lazarol och Lazarin
det bästa för yttre åkommor.

Dagligen hända små olyckor, som skär- eller brännsår, ett slag eller någon annan skada. Huru äro Ni rustade? Ha Ni något lämpligt medel att sköta om skadan med? Om ej, skaffa genast från en handlande en flaska *Lazarol* och en burk *Lazarin*. Dessa medel äro prövade i många millioner fall och befästa mer och mer sitt anseende såsom hemmets apotek.

A.-B. NYA BANKEN.

Alla slag av bankaffärer. Högsta inlåningsränta.

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN
EN KRONA HIT... EN KRONA DIT...

SVEA VÄXT
BLIVER - EN GÅNG PRÖVAT - SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.
Liksom även SVEA GRÄDD
för bordet, stekning och bakning.
Samma överträffade kvalitet som före kristiden. ▲

Fru Lindholms 10:e bok Diet- och Receptbok

Pris 2: — kr.

Rekvireras direkt hos mig eller genom bokhandeln.

Ur innehållet:

Dietetiska riktlinjer.
Några näringssiffror.
Detaljer i dietplanen.
Förslag till daglig matordning.
Om temperaturmätning.
Om håll.

Svett drivande medel:
Drycker, inpackning, Priessnitz' omslag.

Om komplikationerna:
Lungblödning, lungsåcksinflammation, struptioner, tarmtuberkulos.

Om några symtom:
Febern, hostan, nattsvetten, hålllet, matlusten, gasbildning, halsbränna, om sömnen.

"Förkylning".

Blodbrist.

Hygieniska åtgärder:
Hals-, mun- och näshygien, upp-
hostningarna, desinfektionsvätska,
bostadshygien m. m.

FRU HEDVIG LINDHOLM,
Upplandsgatan 68, Stockholm.

Sveriges soc.-dem. kvinnoförbund.

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Vessman, Upplandsgat. 85, 4 tr., Stockholm. A. T. 244 36.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 1:sta onsdagen i månaden kl. 8 e. m. & Bryggeriarb.-förb. exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 236 58.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m.
Obs. Lokal i D-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms Allm. kvinnoklubbs sångkör. Repetition torsdagar kl. 8 e. m. i Folkets Hus, rum J. Beställningar mottager fröken L. Jäderlund, Allm. tel. Kungsh. 20 54, Snudbyberg 3.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträd. 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.
Ordf. fröken *Anna Svensson*, Grindsgatan 10, III. Stockholm.
Styrelsen.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.
Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.
Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Folkets Hus' C-sal.
Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4.
Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen och 3:dje tisdagen i varje månad kl. 7,30 e. m. & lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.
Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgatan 21.
Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. ö. g.

Kooperativa försäkringsanstalter.

Liv- försäkra Er i
FOLKET
Försäkringsbestånd: 43,250,000 kr.
Brand- försäkra fastigheter o. lösöre i
SAMARBETE
Försäkringsbestånd: 160,381,800 kr.
Vänd Er till ombudet i orten eller vederbörande anstalt, Stockholm.